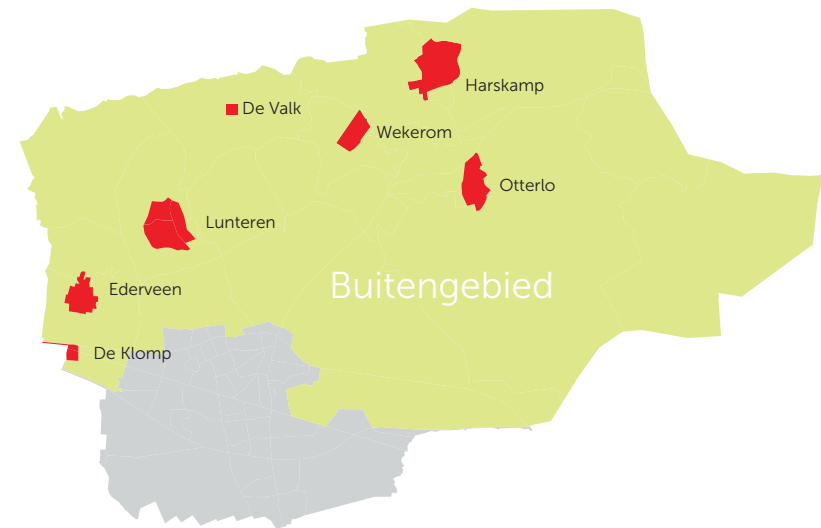

Ede de Dorpen

Gebiedsagenda 2019-2023

Ieder dorp heeft een eigen identiteit

Bewoners zijn verbonden met elkaar en hun leefomgeving. Zij ervaren weinig problemen op (verkeers)veiligheid na: te hard rijden, alcohol in het verkeer en ondermijning.

Belangenverenigingen en bewoners-groepen zetten zich actief in voor hun buurt. De kerk speelt een belangrijke rol in het versterken van het saamhorigheidsgevoel. Ieder dorp heeft een dorps huis met een bestuur, dat waakt over de eigenheid en de instandhouding van voorzieningen.

Jonge mensen blijven of keren graag terug naar het dorp waar ze zijn opgegroeid. Buitendorpers zijn aanpakkers: werken met je handen is hier vanzelfsprekend, in de landbouw, bouw, autobranche en zorg. Dat kan verklaren waarom relatief veel jongeren weinig opleiding hebben en zonder startkwalificatie van school gaan.

Ederveen/De Klomp

Hier is het 'ons kent ons' met de vier kerken, twee scholen en de voetbalvereniging als spil in de gemeenschap. In Ederveen wonen in verhouding veel jongeren, die het speelveld aan de Sneeuwbesstraat goed benutten. Het is er aangenaam wonen, veelal in dure koopwoningen. Men vindt

het hier steeds meer vanzelfsprekend om zich voor de buurt of de burens in te zetten.

Lunteren

In dit grootste dorp hebben dorps huizen De Schakel en het Westhoff huis een verbindende functie. Vrijwilligers zijn actief bij de vele (sport)verenigingen, de kerken en overkoepelende organisaties, zoals de Vluchtheuvel en De Vraagbaak. Lunteren zal flink uitdijen door nieuwbouw, wat ook perspectief biedt voor jonge mensen. Mensen ervaren Lunteren als een veilige en prettige omgeving om te wonen.

De Valk

De Hooge Valk is een staaltje van eigenheid en zelfredzaamheid. Deze stichting wil maatschappelijke voorzieningen realiseren en in stand houden. Bewoners investeren in wat hen verbindt en het leven op het platteland aantrekkelijk maakt.

Wekerom

In Wekerom woon je veilig en mooi. Bewoners zijn trots op het dorp. Het Kulturhuus is een blikvanger met allerlei voorzieningen, zoals de sporthal. Voor jongeren uit de verre omtrek is Hent uut Zaand dé uitgaansgelegenheid. Het lage aantal mensen met een startkwalificatie en de stijging van het

aantal schoolverlaters is wel een punt van aandacht.

Harskamp

De kazerneterreinen zijn kenmerkend voor het dorp. Kerkelijke en niet-kerkelijke bewoners behartigen de belangen voor de hele gemeenschap in het Harskamps Belang. Door de inzet van het bestuur en de jongeren, heeft de Spil nu een eigen JOP (jongerenontmoetingsplek). Steeds meer jongeren voelen zich hier thuis.

Otterlo

In de zomer is het hier gezellig druk met toeristen. Bewoners hechten belang aan een mooie openbare ruimte en die lijkt onder druk te staan. Het Otterlo's belang, het bestuur van De Aanloop en de ondernemersvereniging spelen een actieve rol in het dagelijks leven in het dorp.

Buitengebied

Elkaar helpen op het land is van oudsher gewoonte. Bewoners zijn wat meer op zichzelf, maar weten elkaar te vinden op initiatieven rond biologische landbouw en toerisme. Ondermijning zet het gevoel van veiligheid echter onder druk en ook over het groenonderhoud zijn bewoners minder te spreken. Steeds meer mensen zetten zich in voor elkaar en voor hun buurt.

Onze kijk op samen bouwen

De Edese samenleving wordt er beter van wanneer we er samen aan bouwen en verantwoordelijkheid nemen. De aanpak in wijken, buurten en dorpen is **integraal**. Medewerkers van de gemeente werken samen over beleidsterreinen heen aan opgaven. Die gaan over alle onderwerpen waar bewoners, ondernemers, verenigingen, vrijwilligersorganisaties en partners in de wijkteams, sociale teams en het interventieteam aan willen en moeten werken. **Duurzaamheid** is het uitgangspunt. Duurzame relaties met elkaar en openstaan voor vernieuwende ideeën die bijdragen aan de samenleving die we willen zijn.

Zo werkt het:

- de **gemeente** ondersteunt actief initiatieven waar de lokale gemeenschap profijt van heeft;

- **initiatiefnemers** wegen alternatieven af en betrekken daarbij hun omgeving;
- **wijkwerkers** vanuit welzijn, wonen, zorg, veiligheid staan klaar om te organiseren wat nodig is;
- **gemeente en wijkwerkers** zijn continu in gesprek met bewoners en ondernemers over de kwaliteit van zorg en dienstverlening.

Bewoners en ondernemers hebben **invloed** op wat er in hun gebied gebeurt. Waarbij we zowel recht doen aan de eigen **identiteit** van buurten, wijken, dorpen, als bewoners meenemen in **ontwikkelingen** die voor heel Ede en de regio kansen bieden. De gebiedsmanager van de gemeente volgt de initiatieven en projecten in het **Jaarplan van de wijkwerkers**, koppelt mensen en organisaties aan elkaar. En staat stil bij de leerervaringen.

Samen bouwen geeft energie; participatie!

Het is een continue beweging van 'Binnenstebuiten' en 'Buitenstebinnen'. En een opstelling en werkwijze waar we elkaar in vinden en versterken.

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Ede, opgesteld met wijkwerkers, gevoed door verhalen van bewoners en ondernemers.

Najaar 2018

	0-17 jaar [2018]	18-64 jaar [2018]	% 65+ jaar [2018]	Rapportcijfer leefbaarheid in eigen buurt [2017]	Totaal aantal inwoners [2018]
De Dorpen					
Lunteren	24,00%	56,80%	19,20%	7,7	13.505
Ederveen	29,50%	57,40%	13,10%	7,4	3.630
De Klomp	20,10%	63,10%	16,80%	-	445
Harskamp	28,60%	58,60%	12,80%	7,7	3.525
Wekerom	25,00%	58,90%	16,10%	7,6	2.690
Otterlo	25,00%	56,20%	18,80%	8	2.435

Bron: BRP gemeente Ede
Leefbaarheidsmonitor, gemeente Ede

De verhalen

Vinden mensen dat zij in hun buurt, wijk, of dorp goed samen leven? Veel was al bekend uit onderzoek en ervaring. Maar persoonlijke verhalen waren belangrijk om er nog meer betekenis aan te geven. Daarom gingen wijkwerkers, bewoners, trainees, beleidsmedewerkers en raadsleden vanaf mei 2018 op pad in de vier gebieden van Ede: Ede Centraal, Veldhuizen-Kernhem, Ede-Zuid en Bennekom en De Dorpen. Zij knoopten op allerlei manieren en plekken het gesprek aan met bewoners en ondernemers. Gedreven door echt willen weten hoe mensen hun leefomgeving ervaren, waar ze zich voor inzetten, trots op zijn, zich zorgen over maken. Tijdens wandelingen, bij de voetbalkooi, in het winkelcentrum, tijdens een bewonersavond, in de klas, bij de supermarkt, op de kenniscampus, tijdens een informatiemarkt, gewoon op straat, werden heel veel gesprekken gevoerd. De uitwisseling van de verhalen heeft het contact tussen bewoners, wijkwerkers en beleidsmedewerkers verstevigd. De Gebiedsagenda is een **Samenwerkingsagenda** geworden.

Wegwijzer

De Gebiedsagenda is een wegwijzer die aangeeft waar mensen die betrokken zijn bij De Dorpen in de periode 2019-2023 naartoe werken. Uit de vele verhalen die in 2018 zijn gedeeld, werden rode draden getrokken. Ze zijn ontwikkelopgaven genoemd. Om aan te geven dat het veelomvattende onderwerpen zijn waar betrokkenen zich hard voor maken. Wijkwerkers investeren hierin samen met bewoners en bewonersnetwerken. Ze bouwen ermee voort op allerlei activiteiten en initiatieven die bijdragen aan meedoen in de samenleving. Zodat de kwaliteiten van het gebied worden versterkt. En wordt ingespeeld op de trots die er is om juist hier in De Dorpen te wonen, te werken en te leven. De gebiedsagenda is een uitnodiging aan iedereen om bij te dragen aan de ontwikkelopgaven. Belangrijk is om deze in samenhang te bezien. Ieder jaar wordt een jaarplan opgesteld met concrete acties waar de mouwen voor worden opgestroopt.

Met elkaar bouwen aan ...

Alles wat we doen is gekoppeld aan de ontwikkelopgaven per gebied, niet aan organisaties. Bewoners krijgen steeds meer te maken met food en duurzaamheid. Het zijn thema’s waar de gemeente Ede voor kiest en waar ondernemers en bewoners iets in willen betekenen. Daarom staan ze in deze Gebiedsagenda als gezamenlijke opgaven.

FOOD

Ede kiest voor Food als eco-nomische motor voor de hele gemeente. De ambitie is om dit thema met bewoners te vertalen naar de dagelijkse praktijk. Denk aan initiatieven op het gebied van gezonde leefstijl en sport en van eetbaar groen en voedsel in de openbare ruimte.

Zie www.watfoodvoorededoet.nl.

DUURZAAMHEID

Bewoners hebben op allerlei manieren te maken met de overgang naar duurzame energiebronnen en de klimaatopgave. Of het nu gaat om energiebesparing, wijken die van het aardgas gaan, of om het stimuleren van de fiets en maatregelen om de klimaatverandering aan te kunnen. De gemeente ondersteunt initiatieven waar de lokale gemeenschap profijt van heeft.

EDEDoet!

EDEDoet! is het Ede-brede platform voor bewoners-initiatieven. Via www.ededoet.nl halen initiatiefnemers geld op voor hun plan. Ze werven vrijwilligers en middelen om het uit te kunnen voeren. Steeds meer mensen komen zelf met een voorstel, of haken aan bij het initiatief van anderen. De buurtverbinders spelen een belangrijke rol om de kring van betrokken bewoners te vergroten.

Ontwikkelopgaven de Dorpen

Wijkwerkers maken zich met bewoners(groepen) in de Dorpen en het buitengebied hard voor vier ontwikkelopgaven. Ze hangen met elkaar samen. En dragen bij aan de visie van Ede, de programmadoelen en het bestuursakkoord 2018-2022.

Veilig en prettig samenleven

Bewoners van Het Hoefje, een jonge kinderrijke wijk, willen graag een speeltuin realiseren en zijn creatief om dat met elkaar voor elkaar te krijgen. Met bonnen via EdeDOET!, een rommelmarkt, meedenkkracht vanuit De Zandscheer enzovoort. Een picknicktafel en een partytent zijn al bij elkaar gespaard.

openbare ruimte belangrijk, waarbij het verbeteren van de verkeersveiligheid aandacht verdient. Elkaar kennen, accepteren en weten bij wie je terecht kunt met vragen of zorgen versterkt ook het gevoel van veiligheid in het dorp. Daarom wordt energie gestoken in fysieke en sociale veiligheid, waarbij bewoners de agenda mede bepalen.

In de dorpen wordt grote waarde gehecht aan een nette en mooie woonomgeving. De buitenruimte wordt gezien als de huiskamer van de buurt: toegankelijk, aantrekkelijk, schoon, heel en veilig voor alle leeftijdsgroepen. Aandachtspunten zijn het groenonderhoud en het zwerfafval.

- Vanuit het wijkteam stimuleren en steunen initiatiefnemers die bijdragen aan een aantrekkelijke buitenruimte. Zoals bewoners van het buurtschap De Valk, die zelf hun buitenruimte

onderhouden. We versterken de beweging van initiatiefrijke bewoners die taken op zich nemen, of overnemen, omdat zij vinden dat het beter en misschien ook goedkoper kan. Zo sluiten we aan bij de democratische vernieuwing die de gemeente voorstaat.

Sociale veiligheid gaat over het gevoel beschermd te zijn tegen mogelijk gevaar dat mensen kunnen veroorzaken in de openbare ruimte.

Niet alleen incidenten dragen bij aan het onveiligheidsgevoel. Ook relatief onschuldige zaken als een vervuilde omgeving, onbekenden die rondhangen, of onaangepast gedrag vertonen. In de dorpen en het buitengebied maken bewoners zich zorgen over de gang van zaken in vakantieparken, of andere opvanglocaties.

- De wijkwerkers vragen aandacht voor preventie. We stimuleren dat ook bewoners in nauw overleg met

de wijkwerkers toezicht houden op de veiligheid in de dorpen en het buitengebied. Elkaar vertrouwen en het melden van vreemde situaties is daarbij enorm belangrijk. Door met elkaar een oogje in het zeil te houden, zoals bijvoorbeeld met een buurtapp, blijven we investeren in die nette en mooie woonomgeving die we allemaal wensen. En zijn we alert op overlast en criminaliteit. In het kader daarvan is het belangrijk dat alle bewoners weten waar ze signalen kunnen melden en dat de melder te horen krijgt wat er met het signaal is gedaan. Het keurmerk veilig buitengebied laat zien dat we met elkaar een veilige leefomgeving kunnen creëren.

Preventie speelt ook in relatie tot verkeersveiligheid. Het is een thema dat hoog op de agenda staat. Hoe kunnen we voorkomen dat er op specifieke plekken in het buitengebied en de dorpen (veel) te hard wordt gereden, regelmatig in combinatie met drank en drugs?

- Veel verkeersgedrag is onbewust. De wijkwerkers gaan de uitdaging aan om met bewoners te werken aan een betere verkeersveiligheid in de dorpen. We sluiten aan bij de ervaringen die zijn opgedaan. Bijvoorbeeld met de aanpak rond alcohol- en drugspreventie in de dorpen, waar kerken, politie, scholen en andere hulpverleners samen in optrekken. Hulpverleners horen schrijnende verhalen, komen persoonlijk leed tegen en zien het verdriet dat met verkeersongelukken gepaard gaat. We willen er met elkaar aan werken dit te verminderen. Tegelijk kijken we ook kritisch naar de weginrichting in combinatie met handhaving.

Omzien naar elkaar

Elke woensdag is er een **Huiskamer-Diner** waar ouderen gezellig komen eten. **Wie niet zelf kan komen, wordt natuurlijk opgehaald. Net zo vanzelfsprekend is het om bij te springen als een gezin omhoog zit. Het dorp regelt die dingen met elkaar.**

In de dorpen en het buitengebied is er aandacht en zorg voor elkaar

binnen de eigen gemeenschappen. Het komt uit de mensen zelf, vanuit hun eigen waarden. De netwerken openen zich ook voor diegenen die niet tot de eigen kring behoren. Zodat iedereen zich welkom voelt en terecht kan voor informatie en advies, het organiseren van hulp, het nemen van initiatief en het meedoen aan activiteiten.

Elk dorp heeft een eigen identiteit, die ondersteund wordt door een bloeiend verenigingsleven en geloofsgemeenschappen. Kerken spelen een centrale rol in het dagelijks leven. Veel vrijwilligers zetten zich in voor hun dorp en dorpsgenoten. Bewoners zijn trots op het rijke sociale en culturele leven in hun dorp. Zij vinden het belangrijk dat jong en oud het gevoel hebben welkom te zijn en erbij te horen.

- De wijkwerkers bevorderen dat de hechte gemeenschappen openstaan voor mensen die ‘anders’ zijn. Bijvoorbeeld omdat ze van buiten het dorp komen, een andere culturele en/of religieuze achtergrond hebben, er een andere levensstijl op nahouden, of leven met een beperking. Op de vele campings en vakantieparken in het buitengebied verblijven onder andere arbeidsmigranten die niet altijd aansluiting vinden. Maar ook bewoners die niet in het dorp zijn geboren vertellen dat zij zelfs na jaren nog niet helemaal opgenomen zijn in de gemeenschap. Ook jongeren geven aan zich nogal eens onbegrepen te voelen. Hier ligt een uitdaging voor ons allemaal: hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat iedereen zich welkom voelt? En dat we de groeiende afstand overbruggen tussen jongeren en ouderen?

Omzien naar elkaar in de eigen kring heeft veel positieve kanten, maar kent ook een keerzijde. Bewoners geven aan dat de vanzelfsprekende zorg voor elkaar een belasting kan worden waar ze eigenlijk niet over durven te praten. Bijvoorbeeld de mantelzorg die zij geven. En dat het binnen de gemeenschap ingewikkeld is om signalen van zorgelijke situaties en misstanden bespreekbaar te maken en verder te brengen. Bijvoorbeeld als het

gaat om precaire zaken als armoede, depressie, drugsgebruik en vermoedens van huiselijk geweld of (kinder) mishandeling. Ondanks de onderlinge steun en solidariteit kunnen mensen daardoor het gevoel hebben er alleen voor te staan.

- Het wijkteam heeft oog voor de eigen identiteit. Tegelijk stimuleren wij bewoners om over moeilijke onderwerpen in gesprek te gaan. Met als inzet het netwerk van de dorpsgemeenschappen te verruimen en te versterken. De uitdaging is om in gezamenlijkheid bruggen te slaan tussen de eigen gemeenschap en de vrijwillige en professionele helpers van buiten. Zodat bewoners zich realiseren hoe belangrijk het is om voor de dag te komen met hun zorgen, twijfels en signalen. En beseffen dat er grenzen zijn aan onderlinge steun en iedereen een beroep moet durven doen op hulptroepen van buiten.

Er zijn veel ontmoetingsplekken in de dorpen, elk met een eigen karakter. De huiskamers en eettafels die overal ontstaan zorgen ervoor dat mensen elkaar ontmoeten en meer van zichzelf laten zien. Ook de manier waarop buurtgezinnen andere gezinnen steunen met raad en daad is inspirerend en effectief.

- Vanuit het wijkteam zijn we erop gericht om wat er is sterker te maken en nog meer van bewoners zelf. We stimuleren bewoners om ontmoetingsplekken te creëren en om te vormen tot eigentijdse plekken die recht doen aan de leefsituaties en leefstijlen van een diverse groep mensen. Het gaat ook om plekken in de buitenruimte die uitnodigen om elkaar te ontmoeten en te bewegen. We nodigen bewoners uit om te bedenken hoe alles wat er is digitaal vindbaar en toegankelijk gemaakt kan worden. En om de ontmoeting slim te verbinden met andere functies, zoals het gemeenteloket.

Wonen in het dorp

Jonge stellen hopen op een eerste huis in het dorp waar ze zijn opgegroeid. Helaas lukt dat lang niet altijd en gaan ze wonen in wijken aan de rand van bijvoorbeeld Barneveld of Ede. ‘Dan voelt het toch een beetje dichtbij, en zodra het kan willen we terug naar het dorp’.

Voor iedereen moet er een passende plek zijn om zelfstandig te wonen en mee te kunnen doen. In iedere levensfase, passend bij de situatie. Of het nu om starters gaat, groeiende gezinnen of ouderen. Dat vraagt om een divers en flexibel woningaanbod, toegankelijke voorzieningen en een leeftijdsvriendelijke openbare ruimte.

Het is fijn wonen in de dorpen van Ede en dat willen bewoners graag zo houden. Het betekent dat er voldoende mogelijkheden moeten zijn om in elke levensfase een passende woning te vinden en oud te kunnen worden in het eigen dorp.

- De gedeelde wens is om te investeren in levensloopbestendige dorpen met betaalbare starterswoningen, ruime gezinswoningen, vrije kavels en nieuwe woonvormen waar mensen waardig oud kunnen worden in hun vertrouwde omgeving. Vanuit het wijkteam verkennen we de mogelijkheden. Zo liggen er kansen voor herstructurering en functiewisselingen in het gebied, omdat sommige agrarische bedrijven erover denken om te stoppen.

De kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van voorzieningen zijn essentieel om zelfstandig te kunnen (blijven) wonen. Mensen willen in hun nabije omgeving boodschappen kunnen doen, geld pinnen, een boek kunnen lenen, koffie kunnen drinken en zaken kunnen doen met de gemeente en andere partijen.

- Bewoners en partners worden uitgedaagd om onze gezamenlijke creativiteit in te zetten om voorzieningen te behouden. Waarbij we ons laten inspireren door goede voorbeelden. Zoals dorpshuizen die

veranderen in een multifunctioneel gebouw dat de thuishaven is voor allerlei verenigingen, voorzieningen en soms een medisch cluster. Onder één dak kun je hier van alles ondernemen. Van sporten en feesten tot deelnemen aan een activiteit en naar de fysiotherapeut. Ook op andere manieren worden functies slim gecombineerd. De buurtbus Wekerom-Overberg en het busje van Lunteren zijn prachtige voorbeelden hoe bewoners van grote betekenis zijn voor dorpsgenoten door een stuk openbaar vervoer in stand te houden.

Opgroeien met perspectief

Plezier staat voorop bij de activiteiten die moeders uit Harskamp organiseren voor de jeugd van 4 t/m 12 jaar. **Chillen doe je bij het trapveld. In het buitengebied ontmoeten jongeren elkaar sinds jaar en dag in hun ‘keten’. Hoe dat veilig en gezond kan, wordt op ouderavonden besproken.**

De jeugd heeft perspectief nodig om de eigen toekomst vorm te kunnen geven. Kinderen en jongeren moeten zich gezien en gehoord voelen en letterlijk en figuurlijk de ruimte in kunnen nemen waardoor zij ontdekken waar ze goed in zijn. Ouders, bewoners, familieleden, leraren, sportcoaches enzovoort dragen bij aan hun persoonlijke groei, zodat zij op eigen benen leren staan. Jongeren kunnen elkaar onderling helpen om slimme keuzes te maken.

Het is belangrijk dat kinderen opgroeien tot mensen die op een positieve manier met elkaar omgaan. We maken ons sterk voor een omgeving waarin mensen bereid zijn om de verantwoordelijkheid te delen voor het opvoeden, opgroeien en ontwikkelen van kinderen en jongeren. Daardoor ontstaat een klimaat waarin kinderen en jongeren de (experimenteer)ruimte krijgen om uit te vinden welke talenten ze hebben en aan welke activiteiten ze plezier beleven. Met deze opgave willen we de positieve trend vasthouden in de dorpen en het buitengebied dat steeds meer jongeren hun startkwalificatie halen.

- Vanuit het wijkteam stimuleren we het gesprek met en tussen kinderen en jongeren. Het uitgangspunt daarbij is dat zij leren met en van elkaar. We investeren in jongerennetwerken en rolmodellen. Het verrijkt het sociale leven van de opgroeiende jeugd. En verruimt de mogelijkheden om buiten de eigen kring en school onderwerpen aan te kaarten. Zoals bijvoorbeeld drugs, het overlijden van dierbaren, of de scheiding van ouders. Jongeren kunnen elkaar overtuigen om slimmere keuzes te maken als het gaat om drank, drugs, gamen en verkeer. We bouwen voort op ervaringen die zijn opgedaan.

Gezondheid is een belangrijke voorwaarde om mee te doen aan de samenleving. Bewoners vinden het belangrijk dat jongeren gezonde keuzes leren maken en zich op een ‘gezonde’ manier tot elkaar verhouden. Zij maken zich zorgen over overgewicht, het drank- en drugsgebruik en over de manier waarop jongens en meisjes met elkaar en met social media omgaan.

- Een gezonde leefstijl is de verantwoordelijkheid van ons allemaal. Als volwassenen zetten we de toon voor een gezonde en veilige manier van (samen)leven. Vanuit het wijkteam stimuleren we dat jongeren kennis maken met diverse aspecten van een gezonde leefstijl. Initiatieven als de skatebaan in Ederveen en de Sportbieb helpen daarbij.
- Er zijn weinig plekken waar meiden en jongens terecht kunnen in de buitenruimte, om te chillen met vrienden. Met als gevolg dat ze dat soms doen op plekken waar anderen er last van hebben. Hier liggen kansen die het wijkteam met bewoners oppakt, de jongeren voorop. Want juist hier kunnen we een dubbelslag maken: we nemen de jeugd serieus in hun wensen én het is gezond om buiten te zijn.